І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 249. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 30-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1961 ЦІНА 12 CENTS No. 249. VOL. LXVIII.

ЗДА РЯТУВАТИМУТЬ ФІНАНСОВО ОН

КЕННЕДІ ПРОПОНУВАТИМЕ КОНҐРЕСОВІ КУПИТИ БОНДИ ОН ЗА $100 МІЛЬЙОНІВ

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що президент Кеннеді плянує запропонувати Конґресові закупити за $100 мільйонів бонди Об'єднаних Націй, які вони видали на те, щоб рятувати себе від фінансової кризи, в яку попали внаслідок військових операцій в Конґо і на ізраїльсько - єгипетському кордоні. Генеральна Асамблея ОН минулого тижня ухвалила випустити бондів на суму $200 мільйонів , бо забракло фінансів тому, що СССР і деякі інші члени ОН відмовилися давати свої внески до цієї міжнародної організації після того, як ОН почали військові дії в Конґо. ОН вже тепер мають недобір у висоті $100 мільйонів, а в середині 1962-го року цей недобір дійде до $170 мільйонів. Уряд ЗДА дивиться на цю справу так, що СССР хоче неплаченням вкладок змусити ОН до послуху. Так сказав на пресовій конференції асистент державного секретаря в справах міжнародних організацій Гарлен Клівленд. Сподіваються, що в Конґресі буде гаряча дискусія над цією справою, бо ті члени Конґресу, які не були вдоволені з акції ОН в справі покорення Катанґи, критикуватимуть становище уряду ЗДА в справі військових акцій в Конґо. Сподіваються, що проєкт Президента закупити бонди ОН перейде в Конґресі, але аж по довшій дискусії. Це передбачає навіть асистент Клівленд, який сказав журналістам, що відношення ЗДА до ОН є такою важливою пролемою, яка заслуговує на довгу дискусію і на те, щоб цю проблему обговорювали на перших сторінках часописів. І тому, що ОН в своїх змаганнях до миру мають успіхи, комуністи стараються або „контролювати ОН, або їх зовсім знищити". — сказав Клівленд. Численні сенатори заповіли дискусію в цій справі, але досі тільки сенатор Гаррі Ф. Бирд заповів, що він проти того, щоб ЗДА купували бонди ОН. Містер Клівленд оборонив пропозицію Президента в справі купна бондів, бо це розв'яже фінансову кризу ОН і відіб'є атаки комуністів на цю міжнародну організацію.

Не буде страйку транспортових робітників в Ню Йорку

Ню Йорк. — 28-го грудня несподівано повідомили, що прийшло до порозуміння між представниками спілки Транспортових Робітників і Управою транспорту в справі нового контракту про працю, і тому не буде страйку, який був проголошений на сам Новий Рік. Не мають ще нового контракту 7 приватних автобусових ліній, але посадник Роберт Вагнер обіцяв, що прийде до порозуміння і в цій справі, і транспорт в Ню Йорку 1-го січня буде відбуватися нормально. Транспортові робітники зрезиґнували з чотириденного тижня праці і вдоволилися збільшенням заробітньої платні. В першому році нового контракту робітники дістануть збільшення платні на 12 центів, а в другому на 10 центів. Крім того робітники дістануть інші поліпшення, які коштуватимуть місто по 11 центів від години праці. Переговори між електричними робітниками і будівельними фірмами ще тривають, якщо не дійде до згоди то застрайкують 1-го січня 9.000 електричних робітників.

МекНамара про збройні сили, як підтримку закордонної політики

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара склав окрему заяву з приводу закінчення 1961-го року, в якій твердив, що ним очолюваний оборонний департамент в цьому році зробив кілька кроків в тому напрямі, щоб збройні сили були успішнішим засобом до підтримки закордонної політики ЗДА. Секретар оборони назвав себе „новиком" в департаменті оборони, але цей департамент скріпив всі три роди зброї цієї країни, в тому також і атомову зброю, і тому ЗДА стали тим заборолом, яке не дозволяє на те, щоб ворог відважився на нову аґресію. МекНамара говорив і про те, що в цьому році поліпшено і стан цивільної оборони, який досі був зовсім занедбаний. Всі ці поліпшення збройних сил цієї країни мають той наслідок, заявив секретар оборони, що віддалюється від нас атомова війна.

Рібікофф організує боротьбу за ухвалення закону про медичну допомогу старшим

Вашингтон. — Секретар здоров'я, освіти і добродійности Абрагам А. Рібікофф наказав зорганізувати окремий комітет, який має вести боротьбу за те, щоб Конґрес в 1962-му році у х в а л и в законопроєкт про медичну допомогу старшим особам в рямках соціяльного забезпечення. Асистент секретаря здоров'я В і л б у р Дж. Коген очолює цей комітет і координує працю його комісій, які займаються окремими п р о б л е м а м и. Коген склав 6 комісій, які займаються такими проблемами, як медична допомога в приватних забезпеченевих компаніях і використання стейтових урядів здоров'я для медичної допомоги старшим; справа медичних сестер, які мали б відвідувати пацієнтів - емеритів; справа лікування тих, які не перебувають в шпиталі. Конґресова Комісія Способів і Засобів в Палаті почала була переслухання в справі законопроєкту про медичну допомогу старшим, але їх не закінчила. Опозиція заповідає гостру боротьбу проти цього проєкту.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС ВІДБУВ КІНЦЕВОРІЧНІ НАРАДИ

Інвестиції майна, підвищення висоти дивіденди членам, продовження організаційної кампанії, 25-та Конвенція УНС в травні 1962, видавництво і громадські справи були предметом нарад і рішень

Джерзі Ситі. — Минулого четверга, 28-го грудня, тут в головній канцелярії Українського Народного Союзу відбулися звичайні наради Головного Екзекутивного Комітету цієї великої організації, що з уваги на кінець року були рівночасно і до деякої міри підсумком цілорічної праці. В нарадах взяли участь усі члени Екзекутивного Комітету: головний предсідник Иосип Лисогір, що проводив нарадами, заступники гол. предсідника інж. Степан Куропась і п-ні Анна Герман, головний секретар д-р Ярослав Падох і головний касир Роман Слободян, як також голова Контрольної Комісії д-р Володимир Ґалан і ред. А. Драган. Із касового звідомлення Р. Слободяна виходило, що УНСоюз від останнього засідання Екзекутиви інвестував у гіпотечних позичках чи перебрав зобов'язання на такі інвестиції на понад чверть мільйона долярів. Саме інвестиціям майна УНСоюзу приділено найбільше уваги, бо загальні річні інвестиції дабігають уже двох мільйонів долярів, а в найближчому часі цю суму далеко перейдуть. Перевірено теж дотеперішні інвестиції в бондах та рішено поробити деякі зміни, що приноситимуть більші прибутки. Загальний перегляд інвестицій виявив першорядну господарку майном УНСоюзу та сильну тенденцію дальших поліпшень. З уваги на це та на рекомендації своїх фінансових дорадників-спеціялістів, . Екзекутивний Комітет рішив поважно збільшити висоту дивіденд, що їх УНСоюз кожного року виплачує своїм членам.

Д-р Я. Падох, звітуючи за організаційний відділ і працю, ствердив, що з кінцем ц. р. УНСоюз переступить 81 тисячу членів, до чого поважно причинилися зокрема організаційні успіхи останніх двох місяців теперішньої передконвенційної організаційної кампанії. В листопаді загальна кількість здобутих нових членів виносила понад 600, а в грудні вона повинна б перейти тисячу членів. Коли мова про організаційні змагання союзових округ, то на першому місці щодо кількости приєднаних у цій кампанії членів стоїть округа Шикаґа, з якою змагаються округи Торонта і Ню Йорку. Кругло 35 членів нараховує вже створений недавно Екзекутивою Клюб Заслужених Союзовців, які в цій кампанії приєднали щонайменше 25 нових член'в. Деякі з них приєднали по сто і більше нових членів. З уваги на поважні тенденції дальшого організаційного росту УНСоюзу, як і з уваги на ювілейну Конвенцію, Екзекутива рішила перевести цю конвенційну організаційну кампанію за збільшення членства УНСоюзу до Конвенції на дальших бодай дві тисячі членів. В цій справі в найближчих днях уже нового і конвенційного для УНС 1962 року буде проголошений відповідний заклик. З організаційної ділянки розглянено ще цілий ряд справ, як: нові роди забезпечення, зокрема часового, охоплення організаційною працею нових теренів проєкт нової відзначки УНСоюзу, що включала б відповідну символіку для канадійських членів, та ін. Більшість з цих справ будуть запропоновані на вирішення найближчій конвенції.

Розглянено та схвалено текст повідомлення про 25-ту Конвенцію УНСоюзу, що має відбутися в травні 1962-го року. Повідомлення буде проголошене в першому числі офіціяльного органу УНСоюзу, „Свободи", що появиться в 1962-му році, отже вже в наступному числі. Обмірковано також цілий ряд справ, зв'язаних з програмою і переведенням конвенції. Й. Лисогір поінформував, що вже пороблено заходи для запрошення на конвенцію президента ЗДА Джана Ф. Кеннеді та прем'єра Канади Джана Діфенбейкера, як і ряду інших високих представників.

Окрему увагу приділено справам Союзівки, вакаційно-виховної оселі УНСоюзу в Кетскильських горах. Головний предсідник Й. Лисогір поінформував, що загальні прибутки оселі в 1961-му році, по кінець листопада, виносили $212 000, себто на майже $30 000 більше, ніж у попередньому році. Дотеперішні видатки за цей рік виносили $185 000. Після цьогорічного літнього сезону почалася на Союзівці будова великого павільйону, яка вже наполовину виконана. Продовжуються також заходи для влаштування постійного приміщення для старших віком членів. Декілька з них вже постійно перебуває на Союзівці.

Справи видань УНСоюзу, зокрема англомовних, актуальні адміністраційні справи, як і відповідна увага загально - громадським проблемам заповнили програму нарад, що тривали цілий день.

Уряд вимагає скасування виборчих обмежень в стейті Луїзіяна

Вашинґтон. — Департамент справедливости ЗДА звернувся до федерального суду з вимогою скасувати закони стейту Луїзіяна, які постановляють, що особи, які хотіли б взяти участь у виборах, мають найперше відбути іспити з знання й розум'ння Конституції ЗДА. Справу скасування дотичних законів передано на розгляд федерального суду в Ню Орлінс з вимогою, щоб суд проголосив заборону усіх тестів, які так чи інакше обмежують виборчу свободу неґритянського населення. Це вже п'ятнадцята з черги того роду справа, що їх теперішній генеральний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді передав на розгляд федерального суду. За три останніх роки урядування президента Айзенгавера уряд передав судові всього десять таких справ.

Померла вдова по президенті Вудро Вільсон

Вашинґтон. — 28-го грудня померла у віці 89-ох років вдова по президенті — Едіт Боллінґ Вільсон. Колишня перша леді країни померла у власному домі, який дістала від чоловіка Вудро Вільсона в подарунку, внаслідок недуги віддихових органів. Одні уважали її за першу жінку-президента ЗДА, бо під час піврічної недуги свого чоловіка вона мала вирішувати всі державні справи, коли ніхто інший не мав вступу до кімнати Вільсона. Інші вважали її за найліпшу, можливо, жінку президента, а ще інші твердили, що вона тільки ревно виконувала плян свого чоловіка. Вона написала в споминах: „Вудро Вільсон на першому місці був моїм любим чоловіком, життя якого я старалася врятувати, після того він був президентом ЗДА".

ПОЖЕРТВИ НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ ДОБІГАЮТЬ ДО $ 200,000

ЕКЗЕКУТИВА КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ ВІДБУЛА НАРАДИ

Ню Йорк. — В середу 27-го грудня 1961 р. Екзекутива Комітету Пам'ятника Шевченкові відбула своє чергове засідання, на якому переглянула дотеперішню працю в 1961 році. Стверджено задовільний перебіг збірки пожертв на пам'ятник, яка в готівці досягла імпонуючої суми $167,561.26. Дальше відмічено, що бодай $30.000.00 зібраних грошей залишається у руках 170 місцевих Комітетів, які ще не прислали зібраних грошей до централі. Поза готівковими вплатами на пам'ятник є ще значна сума деклярованих пожертв, які будуть вплачені в ратах у близькому часі. Екзекутива порішила звернутися з закликом до всіх місцевих Комітетів та збирачів пожертв на пам'ятник, щоби негайно прислали зібрані пожертви до канцелярії Комітету в Ню Йорку, не пізніше 5-го січня 1962 року, щоби могти закінчити першу збірку круглою сумою $200.000.00. Гроші прислані до 5-го січня 1962 р. будуть зараховані ще на минулий рік. Екзекутива постановила звернутися також з закликом до всіх українських організацій в ЗДА, а зокрема до центральних організацій, щоби вони негайно прислали свої пожертви на пам'ятник Шевченкові, щоб бути поданими в першому списку пожертв, який саме друкується. Стверджено також, що деякі члени органів КПШ ще не склали своїх пожертв на пам'ятник. Екзекутива прийняла до відома резиґнацію касира Платона Стасюка та просила його виконувати касирські обов'язки до 11-го січня 1962-го року, тобто до дня, в якому відбудеться річна контроля КПШ, що її переводить Контрольна Комісія Комітету. На місце уступившого репрезентанта Вільної Української Академії Наук, проф. Юрія Шевельова, ввійшов новий президент Академії, проф. Дем'ян Горняткевич, який і до цього часу його заступав в Екзекутиві Комітету. В дальшому намічено плян збіркової акції в 1962 р., а зокрема широкої загально національної збірки пожертв в часі Шевченківських святкувань у березні того року. Стверджено, що ряд визначних українських скульпторів працює над проєктом пам'ятника Т. Шевченкові в межах конкурсу, який кінчиться 28 лютого 1962 р. Після цієї дати, згідно з постановами проголошення конкурсу, КПШ покличе жюрі для оцінки надісланих проєктів і вибрання найкращого.

Тим жертводавцям, які зложать по $25, будуть вручені почесні грамоти з портретом Т. Шевченка. Ці грамоти будуть вручені жертводавцям у святочний спосіб під час Шевченківських святкувань у березні 1962-го року. Комітет сподівається, що широкі громадські круги будуть зацікавлені в тому, щоби зложити цю мінімальну суму на пам'ятник Шевченкові та здобути за це публічне признання.

Комітет з прикрістю ствердив, що є випадки, на щастя рідкі, що місцеві громади зберігають для себе пожертви, зложені на пам'ятник Шевченкові з наміром збудувати за них пам'ятник поетові в своїй громаді. Ці під кожним оглядом похвальні акції місцевого пошанування великого поета можуть бути допустимі тільки після того, як все українське американське громадянство здвигне спільними силами пам'ятник Шевченкові у столиці краю, Вашинґтоні. Щойно тоді зможуть українські місцеві громади подумати про побудування місцевих пам'ятників поетові.

В 1961 році замкнено 1,500 церков в Україні й в інших республіках СССР

Ню Йорк. — Згідно із звідомленням делеґації Крайової Ради Церков ЗДА, що відвідала з початком грудня ц. р. СССР, на терені Совєтського Союзу, здебільша в західніх областях, значить, в Україні і в Білорусі, замкнено протягом 1961 року 1,500 церков. Передав це звідомлення для преси член цієї делеґації д-р Пол Б. Андерсон, що є головою Крайової Ради ІМКА. Офіційні совєтські чинники вияснюють ці замкнення різними причинами, здебільша небажанням населення вдержувати церкви, а то й навіть поправою комунікації, яка робить, мовляв, непотрібним існування церков у менших місцевостях, коли є можливість доїхати легко до церков у більших місцевостях. Справжньою причиною замикання церков є тиск режиму — великі податки і грошові кари накладані на церковні громади, як теж ведена комуністичною партією атеїстична пропаґанда, спрямована на відстрашення людей від релігійного життя.

ВІДКРИТТЯ МОСТУ НА ПОШАНУ ВУДРО ВІЛЬСОНА

На ріці Потомак на південь від Вашинґтону відбулося дня 28-го грудня ц. р. урочисте відкриття новозбудованого мосту, що його названо іменем колишнього президента ЗДА часу першої світової війни Вудро Вільсона. Довершив церемонії відкриття секретар торгівлі Лутер Годжес. У відкритті мала взяти участь теж дружина Вудра Вільсона, але в цьому перешкодила їй хвороба і смерть, що наступила цього ж самого дня. Новозбудований міст пов'язує комунікаційно стейти Мериленд і Вірджінію.

БРИТАНІЯ ТАВРУЄ ОН ЗА ДВІ МІРКИ ЩОДО КОЛОНІЯЛІЗМУ

Лондон. — Британський міністер закордонних справ лорд Гюм гостро натаврував Об'єднані Нації за їх — як він назвав — дві мірки, стосовані у відношенні до британського колоніялізму і совєтського імперіялізму. Лорд Гюм назвав „повною відсутністю відповідальности" поведення тих членських держав Об'єднаних Націй, які голосували за резолюцію з 14 грудня мин. року, що політична, економічна, соціяльна і освітня незрілість не може бути претекстом для відкладання державної незалежности для колоніяльних народів. „Всі бачили хаос в Конґо — заявив він — і всі знають, що він прийшов тому, що передчасно признано незалежність країні, нарід якої був цілком непідготований до своїх нових відповідальних обов'язків. Все ж, багато делеґатів дістали інструкції від своїх урядів — голосувати за резолюції, які тільки спричинили б хаос в інших місцях". Лорд Гюм таврував „поквапність до слова" різних країн в Об'єднаних Націях з одночасною відсутністю почуття обов'язку платити свої членські зобов'язання до каси Об'єднаних Націй. На 104 членів ОН 82 поважно залягають з своїми платностями. Другою темою гострої критики збоку британського міністра на адресу Об'єднаних Націй було їх відношення до ламання чартеру ОН різними їх членами. Британський міністер повторив недавнє публічне натаврування ним становища 4-ох членів Ради Безпеки, які схвалювали збройне завоювання Ґоі Індією. Він признав, що коли б ця справа опинилася на Генеральній Асамблеї, то — мабуть — більшість членів Об'єднаних Націй були б схвалили вжиття зброї для осягнення цілей одної держави, дармащо воно перечить чартерові Об'єднаних Націй, які є установою, покликаною до життя для береження миру і користування виключно мирними засобами для осягнення державних цілей. Говорячи про внутрішні відносини в комуністичному світі, зокрема в СССР, лорд Гюм висловив думку, що хоч комуністичні цілі є тривкі й незмінні, проте доктринальні дискусії між комуністами можуть змінити „монолітичне комуністичне суспільство в поліцентричні суспільства". — Лорд Гюм виголосив свою велику промову на зборах Товариства Об'єднаних Націй в м. Бервік-Епон-Твід в північній Англії. Він признав заслуги Об'єднаних Націй в ділянках виховній, технічної асисти, здоровній і, нормування відносин праці, як теж признав, що при всіх помилках ОН в Конґо — недопущено туди холодної міжнародної війни.

Неру і Брежнєв стверджують тотожність своїх поглядів на справу Ґої

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру і „президент" СССР Леонід Брежнєв обмінялись компліментами і ствердили, що їхні погляди на справу збройного виступу Індії проти португальської адміністрації в Ґої і двох інших посілостях — тотожні. Неру, промовляючи на бенкеті у честь Брежнєва, що є гостем в Індії, намагався виправдувати збройне завоювання тих посілостей давнім арґументом, що „переповнилась чаша терпеливости Індії", що винувата тільки Португалія, яка відмовлялась від мирного полагодження цієї справи та що, зрештою, та збройна акція Індії не перечить її мирній і миролюбній закордонній політиці. Неру, не називаючи ніякої держави за іменем, але з виразним вістрям проти ЗДА, висловлював „здивування", як „дехто" може твердити, що поведення Індії в справі Ґої заперечило традиційному становищу Індії про конечність мирно розв'язувати міжнародні конфлікти. Водночас, Неру дякував Совєтському Союзові на руки Брежнєва, за становище Совєтів в цій справі. Брежнєв, дуже вдоволений тією заявою індійського прем'єра, поспішився негайно заявити, що Совєти були і є „проти колоніялізму" та що вони цілком підтримують Індію.

Ірак скаржиться на воєнно-морські рухи Британії на Середньому Сході

Об'єднані Нації. — Ірак зголосив до Ради Безпеки скаргу проти Британії за пересування нею поважних воєнно-морських сил, кораблів, літаків і піхоти, в обширі Перської затоки. Ірак назвав ці рухи „політикою канонірок". Ірак не жадав скликання Ради Безпеки для цієї справи, але не виключив, що він піднесе цю справу на найближчому засіданні Генеральної Асамблеї. Скарга Іраку була зголошена в листі іракського міністра закордонних справ Гашіма Явада до Омара Люфті, президента Ради Безпеки в г р у д н і 1961. Справа стосується спору, який почався доклачно 25 червня 1961, в шість днів після того, як Кувайт, маленька середньо - східня країна на Арабському півострові дістала самостійність. Тоді-то Ірак, відмовившись визнати Кувайт незалежною державою, зголосив претенсію до тієї країни, як „органічної частини Іраку". Британія, колишня колоніяльна держава Кувайту, має з Кувайтом договір, за яким вона має хоронити його суверенність. На цій основі Британія зараз тоді пересунула була до Кувайту поважні свої збройні сили, а коли недавно диктаторський прем'єр Іраку Абдул Карім Кассім повторив свої претенсії до Кувайту і заповів його „визволення", переводючи водночас мобілізацію іракського війська, — Британія негайно вдруге вислала на води Червоного моря фльотилю з могутнім літаконосцем „Сентавром" у проводі.

В АМЕРИЦІ

● **Демократичні прихильники** президента Кеннеді плянують зараз на початку другої сесії 87-го Конґресу почати законопроєктом про зменшення митних тариф в торгівлі з закордонними державами. Плянується так швидко працювати над цим проєктом, щоб опозиція не мала часу зорганізуватися.

● **Славний** в цілому світі найвищий будинок світу Емпаєр стейт білдінґ в Ню Йорку купила забезпеченева компанія Пруденшел за $65 мільйонів. Гадають, що це найвища ціна, яку заплачено будь-коли в світі за один будинок.

● **Цього тижня** мали визначити пасажира, який був 100-мільйоновим подорожним на літаку „Амерікен Ерлайнес". Той щасливий пасажир дістане цінну нагороду. Його виберуть із 50-ох пасажирів, яких віднотують в різних містах.

● **Антрополог** д-р Марґарет Мід, промовляючи на зборах Американського Товариства для наукового поступу, заявила, що Об'єднані Нації повинні побудувати десь протирадіяційні сховища для тих молодих людей, що одружуються, щоб можна було зберегти людську расу на випадок атомової війни.

● **Кубинський прем'єр** Кастро признався, що він був „марксистом - ленінїстом" під час того, як вів партизанку в горах Сієрра Маестра, але тоді не міг того говорити, бо нарід „був би його не зрозумів", і він досі сидів би в горах, не здобувши влади. Так Кастро сміється з кубинців, які йому повірили і помогли запанувати.

У СВІТІ

● **Альжирсько - арабські** націоналісти ніби невдоволені з того, що до їх тайних переговорів з Францією в справі замирення втручається мароккський король Гассан II, якого вони вважають „реакціонером" прив'язаним до мусульманських традицій. Альжирсько - арабський революційно - закордонний уряд схиляється до соціялізму і зберігає найкращі зв'язки з єгипетським диктатором Нассером. Зате Гассан II має дуже добрі зв'язки з ув'язненими у Франції лідерами альжирських націоналістів, між якими нема згоди.
і Різдво.

● **Єгипетські власті** заборонили в'їзд до Об'єднаної Арабської Республіки всім французам та відмовили їм навіть права перелету понад Єгипетську територію.

● **Ізраїльська й арабська** середньосхідня преса широко описувала романтичну історію подружжя 18-річної арабки з ізраїльської частини Єрусалиму й 23-річного колишнього втікача з Палестини, замешкалого в Ливані. Обоє християни, познайомились два роки тому, як прочани на Різдво до Вифлеєму, рік пізніше при тій самій нагоді заручились, а від пів року плянували довінчатись, знову користаючи з свобідного переїзду кордонів з нагоди Різдва. На те весілля з'їхалось кількадесять членів родини обоїх молодят з трьох держав: Ізраїлю, Ливану й Йорданії. Молода вже не вернулась до Єрусалиму, тільки поїхала з чоловіком до Ливану.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Наші осяги і втрати

Нема явища у світі, в якому були б самі світла без тіней, і нема людини чи збірноти з самими успіхами або самими невдачами.

Так воно було й з життям української громади у вільному світі, зокрема в ЗДА, у році, що його оце закінчуємо. Підводячи його балянс, мусимо стверджувати однаково поважні осяги й докази живучости та творчости, як і найболючіші втрати і деякі такі прояви, які мусять критично насторожувати. Щоб ті світла й тіні накреслити хоч би тільки найзагальнішими рисами, згадаймо — по стороні позитивів — створення нових Єпархій Української Католицької Церкви в Америці і в Західній Европі, Собор православного духовенства і будову нових святинь обох віровизнань. Великою культурною і національно - політичною маніфестацією було здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вінніпеґу, в Канаді, з активною участю в тому святі канадійського прем'єра. У Клівленді відкрито пам'ятник Лесі Українці. З розмахом започатковано акцію будови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні й відсвятковано Шевченківський рік.

Дві сесії конґресу української вільної науки, зорганізовані Науковим Т-вом ім. Шевченка, були наявним доказом поступу наукової праці, веденої українцями по цей бік залізної заслони. Значне збільшення в тому році числа українських науковців в американських високих школах — це джерело великої надії на майбутні наші впливи серед американської інтелектуальної верхівки. Друга наша наукова установа, УВАН, ведучи також поважну наукову працю, засвідчила свою живучість купном гарного власного будинку в Ню Йорку. Появилися цінні, подекуди навіть монументальні видання, а безліч мистецьких виставок, концертів, академій та прерізних літературних і мистецьких імпрез виявили активність українців у духовій ділянці. Вона була така багата, що вимагає окремого обговорення. Численні політичні доповіді й дискусійні вечори вказують на глибше зацікавлення проблемами, що стосуються політичної думки.

В суто політичній ділянці позитивним явищем було стушування тону міжпартійної полеміки, а якщо й бували скреґітливі нотки пристрасти та непогамованости, то радше як вийнятки з правила. Хоч не переведено ще політичної консолідації, проте поворот ОУН групи полк. А. Мельника до УНРади може подавати деякі надії у тому напрямку. Хоч 5-та сесія УНРади не могла своїм ходом і вислідом викликати великого захоплення, все ж була вона явищем позитивним, бодай як спроба зберегти й оздоровити Державний Центр УНР на чужині.

В організаційній ділянці найкращим доказом доосереднього, а не відосереднього гону було поважне збільшення членства в Українському Народному Союзі із дальшою звишковою тенденцією. Велику активність проявляли організації молоді, а масовість їх членства в літніх таборах та чимала кількість учнів в школах і курсах українознавства вказували на поважні осяги у збереженні нашої національної субстанції в чужомовному світі. Розвивалась далі українська преса, не тільки як чинник інформації, але й чинник гуртування та підтримування здорового духа.

Найболючішою позицією по стороні втрат був відхід від нас цілого ряду найцінніших осіб. Помер перший митрополит Української Католицької Церкви в ЗДА Константин Богачевський, помер один із піонерів українського життя в Америці й політичний провідник, головний предсідник УНСоюзу й президент УККА — Дмитро Галичин. Відійшли від нас несподівано й передчасно у силі віку і серед конструктивної праці пполк. Роман Долинський, д-р Любомир Ортинський, д-р Богдан Карпевич, композитор Микола Фоменко, артисти - малярі Микола Кричевський і Микола Бутович, ректор УВУ проф. д-р Іван Мірчук; з Канаді померли видатні кооператори Андрій Палій та Мирон Луцький, дириґент Лев Туркевич і багато інших. Хоч ніби „нема незаступимих людей", часто тільки формально можна заступити людину людиною, бо індивідуальний творчий дух не може мати заступника. Неґативним явищем було дальше бокування від громадського життя маси наших людей, з перекиненням його тягару на плечі одиниць і гуртків. З поступом добробуту не йшов поступ у купні книжок та жертвенності.

Все ж позитиви перемагали. І при всьому смуткові з понесених втрат — треба, за принципом „живі повинні дбати за живе", з довір'ям вступати у Новий Рік.

Україна 1961 року

Ніщо більш переконливо не доводить факту державної безпідметности Української Совєтської Соціялістичної Республіки і колоніяльної залежности її від Москви, як кожна спроба підвести наприкінці року підсумки досягнень цієї нібито самостійної держави в зовнішньополітичній і внутрішньодержавній ділянках.

Якщо брати зовнішню політику, то, вслід існуючих в СССР умов, Українська ССР — поза кількома виступами своїх номінальних представників на терені Об'єднаних Націй, які були тільки трохи зміненою версією виступів головної совєтської делеґації й обмежувалися виключно підтримкою висловлюваних нею вимог чи пропозицій, — не записала себе нічим в історії міжнародного життя. Відвідини голів чужоземних держав, якщо й були в Україні, то тільки при нагоді їх приїзду чи від'їзду з Москви.

Але й на внутрішньому відтинку Українська ССР не проявила себе ніяким актом, ніякою подією важливішого державномаштабного характеру. Вся діяльність керівних органів УССР — Центрального комітету Комуністичної партії України й еманованого цим же комітетом номінального уряду, значить, ради міністрів, відбувалася в тіні всесоюзних подій і процесів. Вирішальними для справ українського господарства, культури, науки чи й інших ділянок життя України були не з'їзди Комуністичної партії України, ані пленуми його ЦК, або такі чи інші наради, що відбувалися в Києві. Нічого насправді не вирішили для України ні січневий пленум ЦК КПУ, ні вересневий з'їзд цієї ж компартії, ні груднева нарада сільськогосподарських працівників. Вони були тільки відгомоном рішень січневого пленуму Центрального комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу, чи й напрямних та постанов жовтневого 22-го з'їзду КПСС. Усі постанови й рішення київських з'їздів, пленумів і нарад повторювали до подробиць усі постанови й рішення, прийняті в Москві. Роля керівних чинників Української ССР обмежувалася звідомленнями та вислухуванням нападів і інвектив Хрущова. Єдиним „успіхом" проводу компартії УССР можна вважати хіба те, що Подгорному дозволено частково розкрити наслідки культу особи Сталіна в Україні і — виступити з пропозицією викинути труп Сталіна з ленінського мавзолею...

Якщо йде про широкі маси селянства й робітництва України, то вони й далі мусіли тяжко працювати, щоб виконувати накреслені Москвою в семирічному пляні завдання. Яким великим був тиск в цьому відношенні, може свідчити факт, що сільське господарство України було примушене підвищити продукцію зерна до 2.1 мільярда пудів і збільшити удвоє „продаж зерна державі" — до 786 мільйонів пудів, значить, віддати Москві майже половину свого врожаю.

Важко працювала в умовах тотального витискування максимальної кількости продукції в усіх ділянках господарського життя також і українська інтеліґенція — науковці, літератори, мистці, педагоги й культурно - освітні діячі. Уся їх діяльність була координована та обмежена режимними настановами й директивами. Проте, — не зважаючи на це, науковці і культурні працівники дали низку вартісних праць, як також цінних творів, які залишаться тривким доробком не тільки української, але й світової науки та літератури.

У своїх дослідженнях і в своїй творчості, всупереч нівелюючому і русифікаційному тискові, виявляли вони невпинне намагання поширити рамці наукового і мистецького вислову, збагатити українську культуру новими цінностями. Зокрема наполегливо включалася до цього процесу мистецька й літературна молодь. І саме це треба вважати чи не найважливішим досягненням України 1961 року.

КОЛОНІЯЛЬНІ ДЕБАТИ В ОН І УКРАЇНСЬКІ ВИСНОВКИ

II

У попередній статті ми ствердили, що, хоч на XVI сесії Генеральної Асамблеї ОН західні делеґації зробили деякий поступ у розкриванні совєтського колоніялізму, вони не зробили ніякої спроби, щоб формально вимагати розгляду в ОН становища у будьякій совєтській республіці чи в країнах „совєтських сателітів", з вийнятком Угорщини. Яка цьому причина?

Немає ніякого сумніву, що основною причиною цього є насамперед небажання Заходу, зокрема ЗДА, загострювати взаємини з Совєтським Союзом. На Заході побоюються, що таке загострення може збільшити небезпеку війни, яка всьому людству принесла б масове знищення. Тому на Заході не минають ніякої нагоди, щоб підкреслити своє бажання дійти до якоїсь злагоди з Кремлем, не зважаючи на всі спірні питання. Не можна мати ілюзій, що до таких спірних питань, якими Захід готов жертвувати в ім'я порозуміння, належать і справи поневолених народів СССР. Тому не випадковим було те, що у згаданій в попередній статті промові Кеннеді в ОН, в якій Президент говорив про совєтський колоніялізм, він зараз же зазначив, що ЗДА визнають „історичні і леґітимні інтереси інших для запевнення европейської безпеки". При тому ці слова Кеннеді сказав, обговорюючи справу Берліну і Східньої Німеччини. Коли пригадати, що большевики постійно пригадують, зрештою слушно, що Росія не раз була об'єктом аґресій Німеччини, і тому вона мусить мати відповідні ґарантії Заходу, логічний висновок із суґестій Кеннеді такий, що Америка готова визнати Східню Німеччину за сферу російської безпеки чи впливів. А коли так, то що тоді й говорити про народи, які живуть на схід від Східньої Німеччини? При цьому Кеннеді додав: „Ми не можемо вимагати, щоб усі народи прийняли однакові системи".

Варто підкреслити, що Громико, який виступав в ОН на другий день, не лишив цього натяку Кеннеді без частинної, принаймні, відповіді. Він сказав, що, мовляв, деякі держави невдоволені з того, що існує соціялістична система. Але, заявив він, Совєтський Союз також не любить чимало з того, що діється в інших державах і міг би про це говорити, але цього не робить.

До речі, в подібні тони вдарив президент Кеннеді через три дні після згадуваного в попередній статті листа Стівенсона у справі совєтського колоніялізму. В своїй розмові з редактором „Известий", Аджубеєм, Кеннеді виразно вказав на те, що головною перешкодою до мирного налагодження взаємин між Америкою і Совєтським Союзом є намагання Москви насаджувати комунізм назовні, значить поза совєтською територією. Виходило б, те, що в совєтській сфері вже знаходиться тепер, перешкодою для добрих взаємин не є.

Другою причиною, чому ЗДА важко рішитися офіційно порушити справу поневолення України чи інших неросійських республік, є те, що офіційні кола цієї країни, точніше Державний Департамент, стоять на становищі непередрішення національного питання в СССР, чи, що гірше, розглядають Україну, як традиційну частину історичної Росії. Хто так думає, для того всякі спроби змінити статус України, Грузії чи Білоруси — це здогадне розчленування Росії. Цей погляд був недвозначно з'ясований недавно в листі за підписом секретаря Раска в справі конґресової Комісії Свободи. Про цю справу широко писала українська преса, і до цього не приходиться будь-що додавати. Правда, поруч з таким офіційним становищем установи, що робить американську закордонну політику, маємо рівночасно декларації Конґресу і Президента в справі Тижня Поневолених Націй, але це треба рахувати як один із парадоксів американської закордонної політики.

Третю проблему творить комплекс Китаю. Ця перешкода пов'язана по суті з другою. Йде про те, що в американському зовнішньополітичному мисленні існує погляд, що потенційна загроза комуністичного Китаю є для Америки така велика і з кожним роком вона, так зростатиме, що в світлі цього всяке послаблювання внутрішньої спосности російської імперії шляхом підтримки самостійницьких аспірацій неросійських народів — аж ніяк не лежить в інтересах Америки. Навпаки, не від сьогодні можна почути в цій країні сподівання на майбутній союз Америки з Росією для зрівноваження китайського потенціялу, на який Москва також дивиться підозріло. А хіба хтось хоче послаблювати того, на союз із ким проти небезпечного ворога завтра рахує?

Які висновки з такого становища може робити українська визвольна політика?

Насамперед мусимо зовсім серйозно брати до уваги об'єктивно існуючі умови, які визначають сьогоднішні взаємини між Заходом і Совєтським Союзом. Не взяти під увагу якунебудь із згаданих вище умов, означало б вести українські визвольні акції на еміґрації у відриванні від дійсності. Мусимо пам'ятати, що для керівників американської закордонної політики питання поневолених народів СССР є питанням побічного відтинка, тоді як на першому місці у них стоїть справа Берліну, контролі зброєнь тощо. Про це виразно писав Раск у своєму листі. Не можна також забувати дуже важливого фактора, що його творить загроза війни, яка принесла б катастрофу не тільки Америці, але й усім країнам світу, отже й Україні.

Однак, українська визвольна політика має на Заході широкі можливості, і з них вона повинна користати, зокрема, якщо йде про те, щоб питання поневолення українського народу було порушене на міжнародному форумі ОН.

Насамперед ми повинні вказувати, що моральна підтримка визвольних аспірацій поневолених Москвою народів не збільшує, але якраз зменшує загрозу війни. Якщо б в СССР існувала справжня демократія, його народи не допустили б до 50-меґатонної політики Хрущова. Ще меншою була б небезпека війни, якби Совєтський Союз був не одною тоталітарною державою з безконтрольною владою, але системою самостійних держав, з яких кожна була б зайнята своїми справами і кожна зокрема була б заслабою, щоб організувати аґресію проти когонебудь. Тому, якщо взагалі існує можливість не допустити до воєнного зудару,

(Закінчення на стор. 3-ій)

Олег Лисяк

КОЛИ КІНЧАЄТЬСЯ КАЛЕНДАР

За два дні уперше в нашому житті напишемо: „1962-ий рік". За пару днів почнеться черговий, свіжий, мов з конвеєрної лінії у Форда, одним словом — новий рік.

Рік тому, коли починався 1961-ий рік, люди говорили, що це буде цікавий рік: він же ж писався „догори ногами" так само — пригляньмося до цифри — „1961". З цього мало логічно виходити, що цей рік має в собі щось магічне. Але чи справді був він незвичайний?

Цей, новий, не має в собі нічого магічного: ось такий собі, нормальний, навіть не переступний рік. Новий календар товстий, і коли його перегорнете, щоб заглянути, що він у собі криє, на його сторінках побачите різні приємні, червоно закреслені дати: Меморіял Дей, Четверте Липня, Лейбор Дей (що означає тенісовий турнір на Союзівці), День Подяки (що означає великого, на 14 фунтів індика), — у вас в думці вже зарисовуються пляни, коли б то собі взяти відпустку, коли поїхати до Канади на „Зустріч", коли на Флориду, коли скомбінувати так, щоб і на лещета вистрибнути, коли піти на Баль Інженерів... Календар, як звичайно, обіцяє багато.

Неохоче вертастеся поглядом до витертого шматка паперу, що висітиме ще пару днів на стіні, прикрашений реклямою знайомого погребника, який розсилає потенціяльним клієнтам барвні календарі. 1961! — зникни вже з мого виду — досить уже тебе маємо. Чи є за чим шкодувати? Може зробити короткий обрахунок? Зараз, зараз, — як то було?

Отже, найперше були Різдвяні свята — за старим стилем, себто оті свята, коли треба звільнятись з роботи, якщо хтось не працює в українській установі (скільки таких може бути?). Ну, що ж: випили, закусили, дуже голосно співали оту коляду, де кажеться: „Даруй волю нашій Неньці-Україні!", трохи роздумували над тим, що б то було, якби наша коляда здійснилася і треба було вертатися до Бережан або Волі Миговї за Устриками Долішними, там, де „колєя не доходила". А зараз потім було 22-го січня, і треба було вивішувати прапор на місцевому Сіті Голлі, ну, і так минув січень...

В лютому також нічого такого не було — були трохи снігові, і, як ми їхали в гори, то нам авто обернуло на ожеледі, але, слава Богу, обійшлося без випадку. А там уже був березень за плечима, і треба було думати про Великодні Свята і про нове пальто на весну. Ага, правда, ще колеса в авті перетерлися і треба було купити всі чотири наraз: бідному завжди вітер в очі — добре тим, що авта не мають.

Ну, а потім уже нічого такого не було — хіба податкове зізнання про „інком текс". На пляжу ще їздити було завчасно, на лещета запізно. Незабаром почалися спеки, ага і сусіди продали хату й перенеслися в інший район, а на їх місце прийшли не зовсім наші — але в кожному разі, бодай айриші, завжди то свій чолові́к.

Потім було вже літо, тих бідних три тижні відпустки, пару виїздів туди й сюди, раз на одну оселю, раз на другу. А потім скінчився футбольний сезон, і якби не то море, то взагалі чоловік в неділю міг би урватися з нудьги, і здається, — ось так, ніби з батога стрілив — майже три чверті року минуло.

А потім довгий вікенд, День Праці, якось чоловік ще раз щасливо не попав у статистику випадків під час цього вікенду — і вже вечори стають „холодніші і сумерк настає раньше. Діти вже знову пішли до школи. Страх, як то все росте, не можна черевиків настарчити — чи ви думаєте, діти, що мама і тато гроші роблять?

А потім стає актуальною пісня про „осінній лист, що з вітром летить вда-а-а-а-а-ль", і в серці, очевидно, зринає рима „ж-а-а-а-аль". Недільні пополудні знову стають повнозартісними частинами життя, наповняються змістом, — вже знову ходимо на футбол, вступаємо до національної бари на одну чарчину після змагань, лише для того, щоб розігрітись, і вже минув черговий тиждень, а там і ціла осінь.

Ще заріжемо індика і сперіщимо — відзначимо День Подяки, а там уже календар робиться тоненький, що аж жаль дивитися. Предвісники нового року, нові моделі авт „сиксті ту", вже шугають по місті, і ви вже знаєте — новий рік не за горами.

І нарешті приходить такий час, як тепер, коли за деньдва зірветься останній листок з календаря і разом з старим календарем відходить у минуле 360 днів нашого життя.

А за рік, коли Бог дасть дочекати, запитає хтось вас: „Який ви мали рік?" Тоді годі буде відповісти відразу. Треба буде пригадати: „Зараз, як то було?..."

У світі читача

НАЗВА З ЧОТИРЬОХ ЦИФР

Якщо правдивою є думка, що назва літературного твору вирішує багато про його успіх, тоді своїм недавно опублікованим романом п. н. „1709" Леонід Полтава виставив читача на чималу пробу, як відгукнеться той на суху назву з чотирьох цифр. Справді, до скількох читачів промовить вона? Скільки з них знає, що сталося в цьому історичному тисяча сімсот дев'ятому році?

А проте, ця дата повинна б бути вирита в пам'яті нашого читача побіч таких незабутніх дат, як 988, 1648, 1918. Одного погляду на неї повинно б бути досить, щоб в уяві виринув зруйнований Батурин, устелене трупами союзних українсько - шведських військ полтавське побоєвище та плюндрована й пацифікована несамовитим Петром Гетьманська Україна. У 250-річчя цієї злощасної прогри пригадує саме Л. Полтава своїм твором: Не забудь 1709-го року!

Чимало перешкод стояло перед автором, бо це його перші кроки прозаїка - романіста. До того ж про Великого Гетьмана написано вже чимало. Але, опинившись у Парижі, в самому центрі багатьох джерел про Ів. Мазепу, заглибившись в багатство архівного матеріялу, автор упевнився, що зможе дати щось нове й оригінальне — і ось перед нами ще один твір з цієї доби.

Перший розділ книжки зворушує і сповнює радістю. Чиста, багата мова, вироблений стиль, епічний ритм розповіді кажуть сподіватися, що перед нами розгорнеться нове, барвисте історичне полотнище. Історія про покинений у полі плуг, що його вкрали в українського селянина проїжджі московські драгуни, набирає звучання символу.

Композиційна складність у дальших розділах послаблює дещо оте перше враження. Як вказує піднаголовок, автор писав „історичний роман з часів гетьмана Івана Мазепи", отож не думаючи виводити гетьмана, як центральну постать твору. Тому він навіть не намагався в'язати якимось сюжетом відомих історичних подій, тільки подав їх хронологічно від вибору Ів. Мазепи гетьманом аж до розгрому і відступу союзних армій. Тому теж почав він свою розповідь від хутора Гармашів, о-селі головного героя твору — Остапа Гармашенка.

Але роздобутий джерельний матеріял про самого гетьмана спокусив автора використати його ширше. У вислід постали такі безпосередні, добре відчуті сцени, як Мазепа в Москві, Петро I у Києві. Треба шкодувати, що автор не пішов далі саме цією дорогою в розгорненні фабули з відомими історичними персонажами, бо згадані розділи досконалі описово, з вишуканим діялогом, повні драматичної напруги. На жаль, автор, давши кілька барвистих фрагментів, на цьому й зупинився.

Читач, ознайомлений з іншими літературними творами про цю добу, не знайде в творі Л. Полтави багатьох типових постатей того часу. Мотря Кочубеївна, якій присвятив Б. Лепкий чи не половину своєї Трилогії і яка в творі Л. Старицької-Черняхівської виступає теж у головній ролі не любовниці, але надхнenниці гетьмана в його політичних замислах — оту Мотрю в творі Полтави згадано кількома рядками. З козацької старшини, що за п'ятдесят років від Хмельницького виросла на провідну верству козацької нації, єдиному П. Орликові присвячено дещо більше місця.

Автор воліє дивитися на світ і тогочасні події не з Батурина, але з хутора Гармашів. Відмовившись розгорнути перед читачем, наприклад, романтичне листування Кочубеївни з літнім гетьманом, він розказує йому сантиментальну історію кохання чудокуватого Остапа Гармашенка з млинаркою, а потім з наймичкою писаря, Калиною. І, замість великого історичного донощика В. Кочубея, маємо в творі Л. Полтави малого донощика, писаря Івана Деригуза.

По першорядних зразках історичної белетристики, що їх дав автор у згаданих попередньо розділах, по кольоритних, повних напруги сценах, наприклад, зустрічі Мазепи з молодим царем Петром чи дипломатичного двобою між гетьманом і висланцем французького короля, Жаном Казіміром Балюзом, читач прийме, мабуть, з меншою цікавістю оті детальні картини з хуторянського життя, і, може, не так тому, що він хоче, щоб його конче водили по гетьманських світлицях, але тому, що автор, опинившись у побутовій стихії, дав зразки побутописання, на сьогодні вже дещо перестарілі. І сама Полтавська битва, серед отих побутових епізодів, вийшла скупо й епізодично.

Окрему увагу присвятив автор долі шведських недобитків, малюючи зворушливі картини допомоги для них від українського населення.

Закривши книжку, читач не може нарікати, що автор залишив його у здогадах; про героїв твору з Гармашевого хутора та з Писарівки розказано все. Покладене так усуміш мале біля великого, ґрандіозне біля дрібного творить своєрідну безрадісну картину подій, наслідки яких відчуваємо ще й досі.

І. Смолій

Сергій Крашенінніков

СПОГАДИ ПРО ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ 1914 РОКУ В КИЄВІ

1914-го року минуло сто літ з дня народження найбільшого поета України, Тараса Шевченка. У той час я перебував у Києві як студент університету св. Володимира, і день 10-го березня 1914 року залишився в моїй пам'яті.

Щоб зрозуміти сенс подій, які відбулися в день цих столітніх роковин у Києві, слід пригадати, що останні передреволюційні роки в царській Росії характеризувались зростанням опозиційних настроїв серед тодішньої інтеліґенції різних національностей. Здобутки революції 1905 року зведено нанівець. Проєкти соціяльних реформ так і залишилися проєктами. Зокрема на Україні болючо відчувалося обмеження чи повне заперечення національних прав.

Все це цілком природньо викликало незадоволення, що виявлялося у гострій критиці, скерованій проти уряду збоку так званих поступових газет.

Незадовго до дня 10-го березня стало відомо, що уряд заборонив святкувати пам'ять Тараса Шевченка в будь-якій громадській формі. Панахиду по Тарасові Шевченкові також заборонено.

Стихійно сталося так, що до цього протесту проти сваволі царського уряду приєдналися численні лави київського студентства, за вийнятком російських реакціонерів, так званої „чорної сотні". На таємних зборах студентських організацій постановлено влаштувати в день шевченківських роковин демонстрацію.

Поліція, якій були відомі настрої студентства, заздалегідь вжила контрзаходів. Університет св. Володимира, який був центром студентського життя, вже напередодні 10-го березня був обсаджений загонами поліцаїв.

У день 10-го березня університет був закритий і туди нікого не впускали.

Зранку вже почали збиратися на вулицях численні лави студентів різних високих шкіл. Особливо великий натовп зібрався біля оперового театру на перехресті вулиць Великої Володимирської та Фундуклїївської. Українську газету „Рада", яка в день 10-го березня випустила ювілейний, великого формату ілюстрований додаток, присвячений пам'яті Великого Кобзаря, — швидко розпродано.

Слід відзначити майже виключно студентський характер цієї демонстрації. Люди інших станів і фахів майже не брали участи у цьому протесті студентів. Лави демонстрантів раз-у-раз більшали, і близько 11 год. ранку Велика Володимирська і Фундуклїївська вулиці були вщерть залюднені.

Раптом з'явились на вулицях озброєні загони кінних козаків. Окремі групи демонстрантів почали співати „Заповіт". Козаки негайно скерували свої коні на юрбу, яку вони почали розганяти нагаями. Почались арешти студентів. Демонстранти чинили опір і намагались перенести демонстрацію на інші вулиці, але й там загони поліції і кінних козаків розсіювали навіть невеликі групи студентів.

Зроблено було спробу відслужити панахиду по Тарасові Шевченкові у так званому новому костелі на Великій Васильківській вулиці, але цього не пощастило зробити через перешкоди збоку поліції.

Усе місто в цей день кипіло, як у казані, і настрій був дуже напружений. Поліція арештувала за цей день понад сто студентів.

Поведінка поліції й козаків ще більше обурила студентство. На другий день по демонстрації було оголошено страйк по всіх високих школах Києва. Як гостро реаґувало студентство на події 10 березня 1914 року можемо бачити з того, що після демонстрації лекції в університеті не відбувалися за відсутністю студентів протягом місяця. Страйки тривали й по інших високих школах.

Очевидно, ця по суті чисто студентська демонстрація не залишилась без впливу на ширші кола мешканців Києва, а також поза його околицями.

Поступові депутати Державної Думи від м. Києва надіслали на адресу київських студентських організацій співчутливі телеграми. У пресі з'явилися замітки про демонстрацію київського студентства. У день столітніх шевченківських роковин продемонстровано на вулицях зрусифікованого Києва невмирущість української ідеї, і то у формі бурхливого протесту.

Згадуючи ці роковини, слід визнати, що вони мали безперечно велике значення для пропаґування тих гасел, які для нас такі дорогі й нині.

Ювілейне свято з нагоди роковин Шашкевича у Виппані, Н. Дж.

День 3 грудня 1961 був вийімково святочним днем у місцевій українській громаді і парохії. Гарна погода в тому дні теж чимало причинилась до святочного настрою. В часі Богослуження, яке відправив у місцевій укр. кат. церкві парох о. И. Панасюк, який і виголосив гарну святочну проповідь, співав місцевий міш. хор під управою п. М. Добоша з Нюарку, який співав рівнож і на відправленій о. парохом Панахиді.

О год. 4.30 по пол. відбулось в залі парохіяльного дому ювілейне свято з нагоди 150-х Роковин від народження о. Маркіяна Шашкевича, пробудителя Західної України. В програмі свята, яке відкрив о. И. Панасюк та подав виконавців програми свята, виступив зі святочною змістовною промовою в українській і англійській мовах, проф. д-р М. Чировський з Нюарку. Опісля виголошені були три деклямації місцевими молоденькими силами а саме: а) Мартою Панасюк, вірш М. Шашкевича — „Веснівка", б) Антоном Зятик поема М. Шашкевича — „Бандурист" і в) Ольгою Басараб, вірш о. Ст. Семчука „Присвята отцеві М. Шашкевичеві". Пані З. Лавришко-Бундзяк з Нюарку гарно відспівала пісні: а) „Кілько дум тут переснилось" (муз. Д. Січинського), б) „Розвійтеся з вітром" (муз. К. Стеценка) і в) „Веснівка" (муз. о. В. Матюка). Вкінці виступили з'єднані міш. хори укр. кат. церков в Нюарку і у Випані під дириґентурою молодого і надійного Р. Осадчука з Випані виконуючи: а) Шашкевича — С. Людкевича: „Підлисся", б) С. Людкевича: „Торжественна кантата" і в) М. Лисенка: Молитву „Боже Великий Єдиний". Фортепіяновий акомпаніямент був в руках п. Галини Клим.

Вдало виконані точки програми свята численна публіка нагородила гучними оплесками. Свято закрив теж коротким заключним словом місцевий парох о. Йосип Панасюк.

О. У.

Родинна зустріч Теребовлян із мистцем С. Борачком

„Головний Комітет Теребовлян", використавши нагоду, День Подяки", улаштував 23 листопада зустріч із славним теребовельцем, мистцем Северином Борачком, що гостем перебував тоді у Ню Йорку. Крім членів управи „Гол. Комітету Теребовлян" із головою й дир. Іваном Козаком із дружиною, у цій зустрічі взяли участь також запрошені гості з Ню Йорку й околиць; усіх приявних на зустрічі було 42 особи. Із гостей ми бачили й сестру мистця С. Борачка, що була з своїм подругом, п. Б. Крохмалюк і брата мистця Маріяна із Бофало, Н. Й. — Уся зустріч пройшла при добрім теребовельськім борщі, при індику й мірній чарці, у сердечнім, справді родиннім настрої. А незаступний „тостмайстер" д-р В. Палідвор не позволив на ніякі смутки, тугу. — Мистець Северин Борачок зробив милу несподіванку своїми спогадами - розповіддю про Теребовлю та її старовину. Коротко й цікаво оповів про старовинні пам'ятки, що скриває у собі земля Теребовлі й околиці; пам'ятки, — у формі золотої булави, грошей, щитів, терракотти, тощо, — що сягають трипільської культури, грецької, римської, візантійської, Княжої Руси й Гетьманської. — По вечері, голова Г. К. Т. п. дир. І. Козак вручив мистцеві „важкий" гостинець, цілу серію фарб, щоб він, „малюючи, мав на думці кольори України". — Ця зустріч залишила миле враження.

Було б добре й корисно для співжиття, такі зустрічі частіше улаштовувати й іншими родинами — як Бучач, Коломия, Надвірна й інші міста й повіти.

— о — а.

КОЛОНІЯЛЬНІ ДЕБАТИ В ОН І УКРАЇНСЬКІ ВИСНОВКИ

(Закінчення із стор. 2-ої)

плянованого чи випадкового, то ця можливість лежить по лінії послаблювання тоталітарно - диктаторської і імперіялістичної системи. А система ця може бути послаблена тільки тоді, коли ростимуть аспірації до національної і соціяльної свободи поневолених народів. Тому моральна й політична підтримка тих аспірацій лежить в інтересі кожного вільного народу і цілого Заходу. В цьому також пляні треба говорити про потребу висунення на форумі ОН питання поневолених народів совєтської імперії. Бо відомо, що ніщо так не посилює аспірації тих народів і їх готовости за них боротися, як саме свідомість, що їх хтось, принаймні морально, підтримує.

Такі арґументи одночасно підбивають ґрунт під згаданими намаганнями офіційних керівників американської закордонної політики розглядати совєтську імперію як гомоґенну цілість. Бо суть цих поглядів не тільки в інспірації неприхильних до України кол, але передусім у фальшивому уявленні, що централізована російська імперія вигідніша для Америки, як система вільних держав на сході Европи. Завданням української арґументації, очевидно, у спілці з іншими народами совєтської імперії, є переконувати, що — якраз навпаки, що, значить, згадана система вільних держав, а не одна імперія, відповідає інтересам цієї країни.

Правда, залишається ще китайський арґумент, отже надії на спілку Америки з Росією проти Китаю. Але тут іде радше про спекуляції чи побожні бажання, бо, попри всі існуючі розбіжності, і Москву і Пейпінґ єднає одна політична система і ті самі імперіялістичні цілі. Подруге, якби й справді мав статися, — що є можливим на довшу мету, — одвертий конфлікт між державними інтересами Китаю і Росії, тоді сила Росії протиставлятись Китаєві залежатиме від безпеки російського запілля, що його творять не-російські народи. Немає сумніву, що коли б сучасна державно - політична структура на евразійському підсовєтському континенті змінилась, коли б на місце теперішньої централізованої багатонаціональної імперії була утворена система окремих вільних держав, то природні інтереси тамошніх народів присуджували б їх на кооперацію проти можливої загрози від китайського чи німецького імперіялізмів. Такий бльок народів був би напевно міцніший, як одна тоталітарна і централізована імперія, влада якої спирається виключно на багнетах, скерованих проти власного населення.

У дотеперішньому ставленні Заходу до питання не-російських народів совєтської імперії немає ніякого детермінізму. Як уже вказано, порівняння становища на XV і XVI сесіях свідчить про корисну еволюцію. Від самих заінтересованих народів, в першу чергу від українців на рідних землях і на еміґрації, залежатиме у великій мірі, який буде дальший розвиток цього питання. Коли б внаслідок таких заходів справді поставлено на форумі ОН питання совєтського колоніялізму в республіках СССР і в країнах - сателітах, це не принесло б державної самостійности цим народам, як то видно на прикладі Угорщини. Але все ж таки це була б велика моральна й політична допомога для заінтересованих народів. Це також змусило б Москву частинно, принаймні, гальмувати розбурхану хвилю централізму і русифікації, яка широко розливається по всьому Совєтському Союзі.

М. П.

Річні Загальні Збори 71-го Відділу СУА в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Як кожний рік, так і цей позначений успіхами, невдачами, радістю та горем, однак з приємністю стверджуємо факт, що держимося і ростемо. Не можемо сказати, що недоліків у нас зовсім немає. Вони є і здержують деколи розмах до праці. Але змагання української жінки до кращого завтра дають нам змогу перебороти труднощі.

71-ий Відділ гуртує членок-прихильниць, які причиняються в великій мірі до збагачення фінансового стану, чим забезпечуємо поміч найбільш потребуючим. Нашим завданням є скріплювати цей Відділ, бо тим способом скріплюється відповідальність у людей, які стоять у проводі, де обговорюється актуальні організаційні проблеми. Це все не приходить легко, воно вимагає великого вкладу праці, частої участи у різних імпрезах, сходинах чи засіданнях. Нашим бажанням було б, щоб все жіноцтво в Джерзі Сіті брало участь у громадській праці.

Багато українців за океаном живуть у трудних матеріяльних умовинах, і вдячні за пакунки з уживаним одягом, які ми висилаємо. Часті листи розпуки і вдячности надходять до нас членок СУА і зворушують всіх до сліз. Це доказ, що наша постійна поміч потрібна, тому закликаємо все жіноцтво не бути байдужим, коли до них звернуться про поміч.

На протязі цього року ввійшло до нашого Відділу кілька нових членок. Сподіваємося, що їх свіжі сили будуть слідні в праці.

Наш Відділ вплачував вкладки до Централі СУА і УККА. Взяв участь у відзначуванні 35-ліття існування СУА, і в 40-літтю ювілею 1-го Відділу. Влаштував „Веселого Миколайка", концерт в роковини смерти Митрополита Андрея Шептицького, Великодний і Передріздвяний базарі, дві діточі забави, вечірку для старших. Відділ перевів збірку в „День Батька" (дохід на бідних дітей) і збірку при співучасті УККА (дохід на інвалідів), зібрав на пам'ятник по пок. мужеві одної із наших членок $210. Крім цього Відділ відзначив Січневі Роковини, відбув сходини, присвячені 100-им роковинам з дня смерти Т. Шевченка. Влаштували сходини з рефератом „Де поміч потрібна", вспівпрацював з Окружною Радою та з місцевими організаціями. Започаткував був курс варення і печення, який, на жаль, перервано, бо було мале число заінтересованих.

Відділ вплачує до УКК $10 річно, на фонд „Мати й Дитина" $5. Несемо поміч самітній заслуженій письменниці по $10 місячно. Висилаємо стипендію для студентки в сумі $120 річно. На будову місцевого пластового куреня $20. Дали поміч ув'язненому упістові в Польщі $20, вислано три пачки з нагоди св. Миколая $15. З Польщі переїхала сюди родина з 7-ох осіб і ми дали їй першу поміч в одежі. На пам'ятник Т. Шевченкові жертвували $25; на пам'ятник Л. Українки $25. На місцеву парафіяльну школу $100. До Польщі вислано 15 пачок. Допомагаємо старшій хворій жінці по $10 міс. Відд. теж має патронат над самітньою жінкою „Бабуся" $5 місячно.

Зближаючись до закінчення інформативного перегляду, стверджуємо, що українська жінка у рядах СУА зрозуміла своє післанництво в громаді у вільному світі. Тому подяка всім членкам, які на заклик нашого Відділу виконують солідно свої завдання.

В дні 16-го грудня перейшли Загальні Збори з надією, що нова молодша управа напевно проведе працю дбайливо та з добрим успіхом. До президії ввійшли: пані: М. Білозор — голова, Н. Клапіщак — секретар.

Збори почалися молитвою та вшануванням пок. членок однохвилинною мовчанкою. Вибрано управу в слідуючому порядку: голова — В. Бачинська, містоголова — М. Білозор, секретар — Н. Клапіщак, касир — М. Садівник, культурно осв. реф. — О. Княжинська, організаційний реф. — О. Назар, господарська реф. — К. Салюк, реф. суспільної опіки — А. Парфанович, імпрезова реф. — Г. Білик. Члени Виділу — А. Карий і М. Рихвіцька. Контрольна Комісія — М. Турко, О. Квасниця і І. Качмарська.

Ірина Качмарська,
прес. реф.

Короткі Вістки

● **Голляндія** офіційно звернулась до З'єдинених Держав за посередництвом до Індонезії, щоб влаштувати „відкриту дискусію" на тему можливостей мирного полагодження спору за Західню Ґвінею. Ніодна сторона не повинна ставити ніяких передумов для таких переговорів. В комунікаті не сказано, чи Голляндія настоюватиме далі на переведення плебісциту між 700.000 папуасами Західньої Ґвінеї. Індонезія є проти плебісциту і жадає просто передачі їй тієї території, як нібито індонезійської власности.

● **Цейльонська** державна Нафтова корпорація підписала умову з Совєтським Союзом про доставу Цейльонові 1.250.000 тонн совєтських нафтово-газолінових продуктів. Цейльон застеріг собі встановлювання цін на газоліну.

● **Новим філіппінським амбасадором в ЗДА** став Еміліо Абелльо, віце - президент філіппінсько - американської убезпеченевої установи. Дотеперішній амбасадор, ген. Карльос Ромульо, кол. президент Генеральної Асамблеї ОН, стане президентом Філіппінського університету.

З НАШИХ БУДНІВ

В НЕСКІНЧЕНІЙ ЧЕРЗІ

Покидає нас 1961-ий, ювілейний рік — хай же іде та пропадає в безвістях! Не маємо за ним жалю, радше чуємо великий жаль до нього за те, що він, безсердечний, зробив серед нас таке спустошення, вирвав з-поміж наших рядів людей, що їх будемо оплакувати ще довгі роки і ледве чи колинебудь кимось іншим заступимо.

Смерть попрацювала цього року ударно, по-стахановськи, зокрема в культурному нашому секторі... Дружина покійного піяніста, Романа Савицького, довідавшись про смерть д-ра Карпевича з Ню Йорку, сказала з печальною іронією:

Мабуть мій Роман організує там, на тому світі, ще один Музичний Інститут коли в так короткому час попросив собі до помочі професора Миколу Фоменка, д-ра Лева Туркевича, а зараз за ним д-ра Богдана Карпевича...

Може й справді в Раю Господньому належно оцінили великий організаторський талант бувшого директора Українського Музичного Інституту і дали йому змогу заложити там музичну школу для янголят?.. Тоді в композиторі Миколі Фоменку він знайде надзвичайну поміч та підпору. Покійний Микола Олексійович писав же такі чудові композиції для дітей! Любили його пісні земські малята — полюблять і янголята.

Д-р Лев Туркевич, що за свій вік дириґував багатьма хорами й оркестрами на обидвох континентах, і д-р Богдан Карпевич, двократний голова славного хору „Думка" в Ню Йорку, теж напевно довго там не засидяться і візьмуться до діла. А може вже зорганізували мішаний хор херувимів і серафимів?.. В такому випадку, звичайно, не обійдеться без оркестри. Симфонічна оркестра — це було життя - стихія Льоня Туркевича, так само, зрештою, як і гра в шахи.

Ну, якщо будуть якісь труднощі в складанні хору чи оркестри, або виникнуть непорозуміння між небесними співаками чи музикантами, то всі ці „канти" загладить, всі конфлікти щасливо для загальної справи розв'яже, знаний всім миротворець і дипломат, шляхетна, золота душа — д-р Богдан Карпевич! Такі люди, як покійний доктор, зрідка попадаються, не лише на землі але й у небі. Там, на Вершинах, добре знали, що роблять, тому так поспішно, не знати як і коли, перенесли його туди, на вищу посаду...

Так... Може трошки жаль буде дорогому нашому докторові, що не заспіває вже з хлопцями на концерті колядок і щедрівок своєї улюбленої „Думки" в Тавн Голі, в цю суботу... Це правда. Знаю з особистої розмови з ним, як покійний наперед радів цим концертом, скільки праці приклав до його підготови. І попорозі з останньої проби - співанки помер, на сходах хати. Це теж буде йому враховано і записано в Небесній Картотеці. Сказано ж — хто співає, той хвалить Господа.

Ікер

Педагогічний Курс Шкільної Ради

Підготова фахових сил для наших шкіл українознавства — це найважніша під сучасну пору справа. Шкільна Рада віддавна звертала на цю справу свою увагу і постійно робила заходи для урухомлення курсів для вишколення вчителів українознавчих предметів, для підготови нових кадр вчителів для зростаючих потреб нашого шкільництва.

Непідготована до педагогічної праці людина не в стані навіть при найкращому бажанні передати у відповідний спосіб своє знання дітям і молоді; фактом є, що в нашій дійсності нерідко зустрічаються випадки, що українознавства учать цілком непідготовані до цього звання люди.

Щоб зарадити такій недостачі — Шкільна Рада зорганізувала наспіл і при повній співпраці нашої найстаршої наукової установи Наукового Тов. Т. Шевченка Педагогічний Курс при Університеті Українознавства, який розпоряджає першорядними силами і спеціялістами в кожній ділянці українознавчих предметів.

Педагогічний Курс заплянований для дошколення чи перешколення в педагогічному фаху дорослих людей, без обмеження віку. Багато є осіб, які мають середню, а то й вищу освіту, одначе не є фаховими вчителями й українітами, тому без підготови ледви чи змогли б перейти на вчительський фах.

Курс складається з двох частин: практичної й теоретичної. Практичну частину відбуватиме курсант по існуючих школах українознавства, де відбуватиме вступну практику під доглядом фахового учителя. По суботах по полудні відбуватимуться теоретичні виклади та семінарі з ділянок педагогії, психології загальної дидактики, методики поодиноких предметів та інших дисциплін.

Надіємося, що заінтересовані в цій справі особи не поминуть ініціятиви Шкільної Ради та нагоди, і ця дуже важлива справа найде відгук і зрозуміння серед нашої молоді та громади. Педагогічний курс може заспокоїти і тих кандидатів, що зголосяться і з дальших околиць Америки. Для них, крім практичних лекцій в школі українознавства в їхній місцевості, задумано переводити лекції і кореспонденційною методою так, що вони зможуть перейти курс без відриву від праці й місця свого замешкання.

SHKILNA RADA — UCCA
302 W. 13th Street,
New York 14, N. Y.

Большевики перестерігають проти фальшивого розуміння „десталінізації"

Москва. — Московська „Правда" надрукувала доповідь секретаря ЦК компартії Леоніда Ільїчева на великому збіговищі партійних секретарів і пропаґандистів у Москві на тему нинішнього ідеологічно - догматичного спору всередині комуністичної сім'ї. На тому з'їзді є приявних 2.700 комуністичних центральних і льокальних вожаків. Ільїчев вказував на конечність більшої партійної дисципліни, щоб з-під партійної контролі не вихопився фермент, який настав в партійних рядах та в широких підсовєтських масах унаслідку 22-го партійного конґресу. З промови Ільїчева виходить недвозначно, що большевицька верхівка боїться, щоб однаково гострий так званий десталінізаційний курс, як і кампанія проти так званої антипартійної групи Молотова-Маленкова - Каґановіча не обернулись бумеранґом проти партії: викинення Сталіна з мавзолею та лайка проти лідерів антипартійної групи може підірвати віру в непомильність і теперішнього партійного проводу — можна вичитати між рядками доповіді Ільїчева. Він вказував на конечність зберігати „чистоту ленінізму", за якою треба й проводити принцип „мирного співіснування", як засобу до осягнення цілей комунізму, з оминенням нещастя війни. Ільїчев поручав „постійно і терпеливо" з'ясовувати людям, що таке „культ особи" і в чому його лихо та що потрібна льояльність і дисципліна супроти партійного проводу.

Праця юного ОДУМ-у в Нюарку

Юний ОДУМ в Нюарку зорганізувався не так давно, в 1960 році. До того тут існував відділ старших одумівців. Коли в 1960 році обрано Виховну Раду, на чолі якої стала невсипуща працівниця п-ні Л. Приходько, робота Юного ОДУМ-у пожвавилась і темп її життя пішов швидкими кроками вперед. Голова Юного ОДУМ-у п. Ант. Філімончук приклав багато праці, щоб збільшити кадри Ю. одумівців та підібрати відповідний склад виховників.

Це все переборено. Знайдено виховників, збільшилось членство і незабаром з наближенням осени, повстало питання про організацію Рідної Школи. Скликано Загальні Збори батьків і на них було вирішено: При ОДУМ-і при безпосередній участі Т-ва Прихильників ОДУМ-у — зорганізувати Рідну Школу. Тоді ж обрано Батьківський Комітет, на чолі якого став В. Кирейко — голова, А. Радомський — секретар і п. В. Жибурт — скарбник. Рорпочато підготовчу роботу, щодо вишукання приміщення для навчання, підбору вчительських кадрів та впису дітей до школи.

В скорому часі і це питання позитивно розв'язано і вкінці вересня 1961 р. Рідна Школа розпочала свою працю. Вчителями Рідної Школи є: п. проф. І. Гончаренко, він же й директор школи, п-ні Лідія Приходько і п. К. Степовий. Школа працює нормально по дві години кожної суботи. Школа має 5 груп: 1, 2, 3, 6, і 7. 4-ої і 5-ої групи не має за браком учнів. Школа налічує понад 30 учнів. Не дивлячись на те, що утримання школи вимагає відповідної матеріяльної підтримки — оплата за навчання є мінімальна, 1 дол. 25 цент. від дитини за один місяць, а це тому, що всі вчителі, крім директора школи, працюють безкоштовно. Крім Рідної Школи при відділі ОДУМ-у існує школа національних танців, якою керує досвідчений балетмайстер п. С. Сиґур.

В цьому 1961 р. Юні одумівці спільно з відділом старших одумівців відзначили Свято Героїв Крут і 100-річчя смерти Т. Г. Шевченка.

26-го листопада відбулася Академія, присвячена пам'яті Героїв Базару в 40-річчя їхньої трагічної смерти. Від імени ОДУМ-у академію відкрив п. К. Степовий, а реферат виголосив сотник Армії УНР, учасник 2-го Зимового Походу п. С. Хранeвич. Юні одумівці в українських строях склали вінок у стіп пам'ятника Героїв Базару. Це були В. Приходько і Г. Слинько.

В мистецькій частині та зокрема в рецитації твору А. Юриняка „Пам'яті Лицарів Базару" виступили Юні одумівці: О. Філімончук, Н. Мирун, А. Степова, В. Жибурт, Мих. Семенець, К. Гладун, І. Котляр, В. Журавель, В. Каплій, Д. Стройник, Л. Котляр і В. Кирейко, Л. Приходько з мистецькою здібністю продеклямувала „Баляду про серце" І. Багряного. Після цього була інсценізація на „Могилі мучеників". Співом українського гимну закінчилась Академія.

Цього ж дня в українській православній церкві св. Вознесіння о. д-р В. Клодницький відправив Панахиду по трагічно загинулих героях під Базаром. На Панахиді стійку тримали Юні і старші одумівці.

Треба ствердити, що Академію заініціювала сама молодь, зорганізована в ОДУМ-і. Вона винайняла приміщення, підготовила мистецьку частину та прикладала всіх зусиль і старань, щоб Академія пройшла якнайкраще і якнайуспішніше, і щоб в ній взяло якнайбільша кількість молоді і старшого громадянства. Для цього подано оголошення до „Свободи", і видруковано та розповсюджено велику кількість летючок та афіш.

Вірили і сподівались, що хоч в 40-ліття цісі трагічної події, прийде вшанувати пам'ять тих Героїв більша кількість наших українських патріотів.

На жаль ці сподівання далеко не виправдались. Прийшла здебільше молодь, ті, про яких наше старше громадянство пише, що вони відчужуються. І здається, та молодь себе оправдала. За її безпосередньої участи відбулась Академія і її більше було на залі. Старших наших громадян було далеко менше, хоч їм також випадало вшанувати пам'ять наших Героїв. **К. С.**

Передбачають інвазію сателітів-роботів на Місяць у 1962 році

Денвер, Колорадо. — Голова програми дослідів Місяця при Крайовій Аеронавтичній і Космічній Адміністрації Н. В. Куніґгем повідомляє, що ЗДА плянують в 1962-му році вислати на Місяць аж три сателіти -роботи, які б його досліджували та підготовляли інвазію людини на цю плянету. Ці роботи - сателіти мають робити телевізійні і радіові знимки, свердлити, орати і бити поверхню Місяця, щоб перший астронавт - чоловік який коло 1970-го року має бути висланий на ту плянету, знав про неї якнайбільше. Ці роботи - інструменти мають ствердити радіоактивність Місяця та встановити, чи там є вода і мінерали, та чи є там якийсь матеріял, що міг би служити за матеріял до пального, коли б людина хотіла звідтам дістатися до Марса або якоїсь іншої плянети. Куніґгем казав, що висилка першого сателіта - робота має відбутися перед 1-им квітня 1962-го року. Але з інших джерел заявляють, що це відбудеться ще в січні 1962-го року, зараз після того, як астронавт Джан Г. Гленн полетить довкола Землі.

Бизнесмени своїми інвестиціями підсилюють економіку

Ню Йорк. — Економісти стверджують, що директори різних промислових корпорацій вкладають більші суми в інвестиції, що свідчить про те, що економіка цісі країни в найближчому році буде краще розвиватися, як в цьому році. 1962-ий рік має бути роком нових економічних рекордів в різних ділянках. Будівельна промисловість стверджує що число заключених нових будівельних контрактів вказує на більший рух в цій промисловості. Це саме видко і в промисловості, що продукує машинові інструменти. До росту економіки причиниться також і збільшення федеральних видатків. Деякі підприємці чекають ще на те, щоб Конґрес ухвалив податкові полегші для тих, які витрачають фонди на розбудову своїх фабрик і підприємств. Департамент торгівлі передбачає, що промислові інвестиції в першій чверті 1962-го року виноситимуть $36.5 більйона в річному відношенні. В 1961-му році вони виносили $34.5 більйона.

ЗДА закидують Бельгії й Катанзі ведення брехливої пропаґанди

Вашинґтон. — Два авторитетні представники американської закордонної політики на терені Африки, асистент державного секретаря для африканських справ Меннен Вільямс і заступник асистента державного секретаря для публічних зв'язків Карль Т. Ровен, виступили в одному дні, в минулу середу 27 грудня, з важкими оскарженнями проти катанґійських і бельгійських чинників за систематичне і плянове впроваджування в блуд світової опінії фальшивими і брехливими інформаціями. Меннен Вільямс у промові в Дітройті вказав, напр., на постійно видумувані чи переборщувані вістки про здогадні злочини військ ОН в Катанзі, всупереч фактові, що ного населення в Конґо. Знову ж Карль Ровен назвав за іменем колишнього державного бельгійського урядовця Мішеля Стріленса, який — як емісар президента Катанґи — видав в Америці коло дол. 140.000 на поширювання „мітів" про Катанґу і Конґо. Карль Ровен вказував недвозначно на бельгійську рудокопну компанію „Уніон Мінієр ді Катанґа", як на ту фінасово - політичну силу, яка фінансує катанґійський сепаратизм виключно з своїх експлуататорських фінансових цілей. Він твердив, що власне та еґоїстична політика бельгійських фінансістів є водою на млин комунізму в Конґо і що тому не слід поборювати політику ЗДА в Конґо арґументом антикомуністичного характеру Катанґи.

Короткі вістки

● „Франкфуртер Альґемайне Цайтунґ", один з керівних західньо - німецьких щоденників, твердить в обширній кореспонденції з Америки, що в Америці зросли протинімецькі настрої. Причинились до цього різні американські книжки про гітлерівські часи: пересічні американці переконані, що теперішня Німеччина небагато різниться від гітлерівської.

● Індія приверчула телефонічну і телеграфічну комунікацію з Гоа, що її в минулому тижні насильно приєднано до Індії. Направляють залізничний шлях між Індією і Гоа, що був перерваний ще в 1955 році. Індійці взяли в полон 180 португальських старшин і 2.600 вояків. Окремі португальські військовики в тій кол. колонії все ще зголошуються.

● Королева Єлисавета II звернулась в своєму Різдвяному посланні до молоді, щоб вона не обмежувалась до критикування старших і до ремствування, що старше покоління не зуміло запевнити світові ладу і мира, але взяло активну участь створенні тривких вартостей та вносило нового духа в епоху.

● Сенатор - республіканець із Коннектикат Прескотт Буш заявив, що Конґрес не ухвалить такого зменшення митних тарифів, якого домагається президент Кеннеді. Сен. Буш гадає, що вистачить Конґресові продовжити на один рік теперішній торговельний закон.

Прем'єр Канади з редакторами етнічної преси

Оттава. — 4 і 5 грудня 1961 відбулася в столиці Канади конференція редакторів етнічних часописів з урядом. Конференцію на доручення уряду скликала пані Елен Фейклов, міністер іміґрації та громадянства. Мета конференції: обміркувати з редакторами заходи уряду в підготовці новоприбулих до канадського громадянства та обговорення праці міністерства, які найбільше цікавлять новоприбулих. 14 різних департаментів міністерств розповідали редакторам про свою працю; особисто звітував міністер праці Михайло Старчевський міністер здоров'я та суспільної опіки Дж. В. Монтіт та міністер пошти В. Гамілтон.

Наради були дуже цікаві корисні й добре підготовані. Привіт прем'єра Канади Джана Діфенбейкера відбувся по відкритті нарад. Прем'єр, який має велику симпатію та довіря новоприбулих, згадав своє дитинство в степах Саскачевану; в його дитячому оточенні були й ті, які тепер звуться новими канадцями, зокрема українці, які прийшли на захід Канади як еміґранти та освоювали безлюдні та голі степи.

Найбільшим своїм політичним чином прем'єр уважає „Закон про права", який вже затверджено в Канаді, а через кілька днів після конференції, кожен з редакторів одержав його поштою. Прем'єр просив редакторів помогти урядові в його праці.

Усіх редакторів етнічної преси було на конференції 74 особи, в тому одна третя з українців.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим співвласниками 25-мільйонового майна організації!

Посмертні згадки

Михайло ГАНДЗЮК, довголітній член Б-ва св. Андрія Первозванного, Відд. 66 УНСоюзу в Ню Йорку, упокоївся в Бозі в неділю, 17-го грудня 1961 року у Вайлянді, Н. Дж. Покійний народ. 1891 р. в селі Тарські, пов. Заліщики, Зах. Україна. Був заслуженим громадянином, та жертвенним на народні та церковні цілі. Членом УНСоюзу був впродовж 38 років. Покійний полишив у смутку дружину Кароліну, 2 доньки, зятів та внуків. Похорон відбувся 21-го грудня ц. року з пох. заведення до української прав. церкви св. ап. Петра і Павла в Мілвілл, Ню Джерзі, де Отці відправили Поминальне Богослуження за спокій душі Покійного. Покійного поховано на українському цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж., при участі Родини, Членів Відділу та Приятелів. — Вічна Йому Пам'ять!

Л. Фединик, секр.

Марія БАРИЛЮК, народж. 1890 року в селі Самолуски, повіт Гусятин, Зах. Україна, членка Відд. 211 УНСоюзу у Вунсакеті Р. Ай., померла дня 21-го грудня 1961 року. — Вічна Їй Пам'ять!

С. Бардачевський, секр.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ 31-го ГРУДНЯ 1961:

ТРЕНТОН, Н. Дж. — Річні Загальні Збори Відд. 245, в год. 2:00 по пол., при Еделайн вулиці, в залі Правосл. Церкви Пресв. Тройці. — О. Ґоянюк, секр.

ВІВТОРОК, 9-го СІЧНЯ 1962:

БЕЙОН, Н. Дж. — Річні Збори Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 213, в УНДомі, при 35-37 East 23rd St., в год. 7:00 веч. Просимо всіх членів прибути на Збори з огляду на вибір нової Управи на 1962 рік. — В. Салій, предс.; Д. Лаба, кас.; В. Савран, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 12-го СІЧНЯ 1962:

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Річні Збори Б-ва Василія, Відд. 168 відбулися 3-го грудня 1961 р., на яких обрано нову Управу на 1962 рік, а саме: Гр. Геба, предс.; Д. Дячишин, заступник предс.; В. Космина, рек. секр.; С. Космина, кас.; Гр. Бабин, фін. секр. Контр. Комісія: І. Стек, І. Бабин, Г. Федишин. Опікуни хворих: С. Максимович і А. Запотічний. З огляду на те, що на неділю, 7-го січня 1962 р. припадає Різдво, Місячні Збори Відділу перенесено на п'ятницю, 12-го січня, в год. 7:30 веч. В дні 14-го січня буде відправлена Панахида за померлих членів Б-ва, на яку запрошуємо всіх членів.

Життьове забезпечення це також ощадність. В потребі одержите позику на свою грамоту. Забезпечіться в Українському Народному Союзі.

